
FOLKETINGETS
OMBUDSMAND

Folketingets Udvalg for Udlændinge- og Integrationspolitik
Christiansborg
1240 København K

Gammeltorv 22
DK-1457 København K

Tlf. +45 33 13 25 12
Fax +45 33 13 07 17

www.ombudsmanden.dk
post@ombudsmanden.dk

Personlig henvendelse: 10-14
Telefonisk henvendelse:
Man.-tors. 9-16, fre. 9-15

Årsrapport 2011

Jeg vedlægger årsrapporten for 2011 for Folketingets Ombudsmands tilsyn med tvangsmæssige udsendelser.

Om et par dage sender jeg årsrapporten til udvalget i elektronisk format.

Med venlig hilsen

Jørgen Steen Sørensen

11-12-2012

Dok.nr. 12/04514-4/KKH/HHA
Bedes oplyst ved henvendelse

+ årsrapport

Folketingets Ombudsmands tilsyn med
tvangsmæssige udsendelser –
årsrapport 2011

Dok.nr. 12/04514-2/KKH

Indholdsfortegnelse

1.	Folketingets Ombudsmands tilsyn med tvangsmæssige udsendelser.....	3
2.	Baggrund, retligt grundlag og organisering.....	4
	Hvilke tvangsmæssige udsendelser er omfattet?.....	4
	Hvilken periode er omfattet?.....	5
	Hvad skal tilsynet bedømme?.....	5
	Hvordan skal tilsynet udføres?.....	6
	Hvad kan og skal tilsynet gøre?.....	6
	Hvem foretager tilsynet?.....	7
3.	Bedømmelsesgrundlag.....	7
	EU's udsendelsesdirektiv.....	7
	Internationale menneskerettigheder.....	8
	Internationale og nationale retningslinjer/anbefalinger.....	10
	International praksis.....	10
4.	Opmærksomhedsområder.....	10
	Magtanvendelse.....	10
	Familiens enhed.....	12
	Udsatte grupper.....	12
	Forudgående kontakt og information.....	13
	Sikkerhedsvurderingen.....	14
	Udsendelsesrapporten.....	16
5.	Arbejdsmetode.....	16
6.	Årets aktiviteter.....	18
	Deltagelse i konkrete udsendelser.....	18
	Gennemgang af afsluttede udsendelsessager.....	20
7.	Andet.....	21
	Møder.....	21
	Deltagelse i Rigspolitiets efteruddannelse.....	21
8.	Samlet konklusion.....	22

1. Folketingets Ombudsmands tilsyn med tvangsmæssige udsendelser

Dette er den første årsrapport om Folketingets Ombudsmands tilsyn med tvangsmæssige udsendelser af statsborgere, som kommer fra tredjelande (ikke EU-lande), og som ikke har lovligt ophold i Danmark. Opgaven blev tildelt ombudsmanden i forbindelse med, at Danmark med virkning fra 1. april 2011 gennemførte Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/115/EF af 16. december 2008 om fælles standarder og procedurer i medlemsstaterne for tilbagesendelse af tredjelandsstatsborgere med ulovligt ophold (udsendelsesdirektivet).

Som følge af det danske forbehold vedrørende retlige og indre anliggender deltog Danmark ikke i Rådets vedtagelse af udsendelsesdirektivet, der ikke var bindende for og ikke fandt anvendelse i Danmark. Direktivet udgør imidlertid en udbygning af Schengen-reglerne, hvorfor Danmark i medfør af protokollen om Danmarks stilling kunne træffe afgørelse om at gennemføre direktivet i dansk ret. Danmark meddelte i brev af 15. juni 2009 Rådet, at den danske regering havde til hensigt at gennemføre direktivet i dansk ret, og at direktivet ville kræve ændringer i den danske udlændingelov.

Direktivet fastsætter i henhold til artikel 1 fælles standarder og procedurer for tilbagesendelse af tredjelandsstatsborgere med ulovligt ophold i overensstemmelse med de grundlæggende rettigheder, som er generelle principper i fællesskabsretten og folkeretten, herunder beskyttelse af flygtninge og menneskeretlige forpligtelser.

Direktivet finder anvendelse på tredjelandsstatsborgere, som opholder sig ulovligt på en medlemsstats område. En tredjelandsstatsborger er en udlænding, der ikke er statsborger i et EU-land eller et EØS-land, og som ikke har rettigheder som følge af EU's regler om fri bevægelighed. Medlemsstaterne kan beslutte ikke at anvende direktivet på tredjelandsstatsborgere, som kan afvises ved indrejsen, eller som er udvist på grund af kriminalitet.

Med direktivet forpligtes medlemsstaterne bl.a. til at sørge for en effektiv ordning for tilsyn med tvangsmæssig tilbagesendelse, jf. direktivets artikel 8, stk. 6.

2. Baggrund, retligt grundlag og organisering

Folketinget vedtog den 30. marts 2011 lov nr. 248 om ændring af udlændingeloven. Loven, som trådte i kraft 1. april 2011, gennemførte de ændringer i udlændingeloven, der var nødvendige som følge af EU's udsendelsesdirektiv.

Efter udlændingelovens § 30, stk. 2, 1. pkt., er det politiet, der i Danmark drager omsorg for udlændinges udrejse af landet, når de ikke udrejser frivilligt. Med lovændringen blev § 30 a indsat som en ny bestemmelse i udlændingeloven. Ifølge § 30 a, stk. 1, skal Folketingets Ombudsmand varetage tilsynet med politiets tvangsmæssige udsendelser. Inden lovens vedtagelse eksisterede der ikke et særskilt tilsyn med politiets virksomhed i forbindelse med tvangsmæssige udsendelser, og der er således tale om etablering af en ny ordening i Danmark.

Hvilke tvangsmæssige udsendelser er omfattet?

Det fremgår af pkt. 2.3.2.4 i bemærkningerne til lovforslaget (Lovforslag nr. 107, Folketingstidende 2010-11), at tilsynet omfatter de tvangsmæssige udsendelser, der finder sted på baggrund af afgørelser om tilbagesendelse i direktivets forstand, jf. artikel 6 i udsendelsesdirektivet. En afgørelse om tilbagesendelse er ifølge artikel 6 i direktivet en afgørelse, hvori det fastslås, at tredjelandsstatsborgerens ophold er ulovligt, og at den pågældende har pligt til at udrejse af landet.

Medlemsstaterne kan meddele afslag på en ansøgning om opholdstilladelse mv. og træffe en afgørelse om tilbagesendelse i én og samme afgørelse. Et afslag på opholdstilladelse kan således udgøre en afgørelse om tilbagesendelse i direktivets forstand, selv om tredjelandsstatsborgeren på afgørelsestidspunktet endnu ikke har ulovligt ophold. Ombudsmandens tilsyn omfatter herefter afgørelser, hvori tredjelandsstatsborgere pålægges at udrejse af landet og får fastsat en udrejsefrist.

Efter udlændingelovens § 33, stk. 1, er der en række afgørelser, som skal indeholde en frist for udrejse, og disse afgørelser er omfattet af ombudsmandens tilsyn, når de træffes i forhold til tredjelandsstatsborgere. Herefter omfatter tilsynet afslag på en ansøgning om opholdstilladelse eller på en ansøgning om forlængelse af opholdstilladelse, beslutning om inddragelse af opholdstilladelse, afslag på en ansøgning om udstedelse af et registreringsbevis eller opholdskort, beslutning om inddragelse af et registreringsbevis eller opholdskort, beslutning om udvisning efter lovens § 25, § 25 a eller § 25 b og beslutning om udsendelse efter § 27 b.

Ifølge artikel 2, stk. 2, litra b), i udsendelsesdirektivet kan medlemsstaterne beslutte ikke at anvende direktivet på tredjelandsborgere, som er genstand for tilbagesendelse som en strafferetlig sanktion eller som følge af en strafferetlig sanktion i henhold til national ret, eller som er genstand for udleveringsprocedurer. Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at ændringerne i udlændingeloven ikke skal gælde i forhold til tredjelandsstatsborgere, som afvises efter udlændingelovens § 28 eller udvises på grund af kriminalitet efter udlændingelovens §§ 22-24, § 25 a, stk. 1, eller § 25 c. Ombudsmandens tilsyn omfatter således ikke politiets tvangsmæssige udsendelser af udlændinge, der f.eks. er udvist på grund af kriminalitet.

Udsendelse af udlændinge, der ikke udrejser frivilligt fra Danmark, kan enten ske ved en påset udrejse, hvor politiet overvåger udrejsen af landet, f.eks. ombordstigning i et fly eller på et skib, eller ved ledsaget udrejse, hvor politiet ledsager udlændingen ud af landet til udlændingens hjemland eller et tredjeland, hvor udlændingen har ret til at tage ophold. Tilsynet omfatter både påsete og ledsagede udrejser. Ifølge forarbejderne til § 30 a skal ombudsmanden dog navnlig føre tilsyn med de ledsagede udrejser, idet det ifølge forarbejderne må antages, at det særligt er her, at et tilsyn er relevant.

Hvilken periode er omfattet?

Tilsynet omfatter ifølge lovens § 30 a, stk. 4, 3. pkt., tiden fra beslutningen om tvangsmæssig udsendelse, og frem til udsendelsen er gennemført. Det betyder i praksis, at tilsynet omfatter tiden, fra politiet konstaterer, at en udlænding ikke er udrejst i overensstemmelse med en fastsat udrejsefrist, og frem til det tidspunkt, hvor politiets udsendelsessag afsluttes, herunder når udlændingen overleveres til andre landes myndigheder.

Hvad skal tilsynet bedømme?

Ombudsmanden skal i henhold til § 30 a, stk. 2, særligt påse, at politiets virksomhed i forbindelse med tvangsmæssige udsendelser foretages med respekt for individet og uden unødigt magtanvendelse. Tilsynet foregår på grundlag af ombudsmandsloven. Ombudsmanden skal således bedømme, om politiet handler i strid med gældende ret, herunder Danmarks forpligtelser i henhold til EU-retten og internationale menneskeretlighedskonventioner, og god forvaltningsskik, jf. ombudsmandslovens § 21. For så vidt ombudsmanden som et led i tilsynet gennemfører inspektioner efter § 18 i ombudsmandsloven, kan ombudsmanden endvidere bedømme forholdene ud fra almenmenneskelige og humanitære synspunkter.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslagets § 30 a, at ombudsmandens tilsyn skal være overordnet og generelt. Der skal således som led i dette tilsyn ikke behandles

konkrete klager over den enkelte politibetjents adfærd. Sådanne klager skal behandles af de relevante klagemyndigheder. Der skal heller ikke ske underretning af den udlænding, hvis sag ombudsmanden vælger at se på i forbindelse med udøvelsen af tilsynet. Ombudsmanden kan dog i overensstemmelse med de almindelige regler i ombudsmandsloven modtage klager over konkrete forhold samt tage sager op af egen drift, jf. ombudsmandslovens §§ 13 og 17. I forhold til modtagelse af klager gælder det almindelige princip i ombudsmandslovens § 14, hvorefter ombudsmanden ikke kan behandle klager over forhold, der kan indbringes for en anden forvaltningsmyndighed, før denne myndighed har truffet afgørelse.

Hvordan skal tilsynet udføres?

Ifølge lovens § 30 a, stk. 3, foretages tilsynet på grundlag af regelmæssige indberetninger fra politiet og en gennemgang af et antal afsluttede konkrete udsendelsessager. Ombudsmanden kan endvidere efter § 30 a, stk. 4, 1. pkt., være til stede under politiets udsendelser. Ifølge § 30 a, stk. 4, 2. pkt., skal politiet sørge for det praktisk nødvendige i forbindelse med ombudsmandens tilstedeværelse under udsendelserne. Politiet skal ifølge § 30 a, stk. 4, 4. pkt., meddele ombudsmanden de oplysninger, som er nødvendige til varetagelse af tilsynets virksomhed. Ifølge forarbejderne skal politiet som udgangspunkt sende indberetninger til ombudsmanden hvert halve år.

Til brug for udførelsen af tilsynet har ombudsmanden bl.a. ret til at forlange oplysninger, dokumenter, udtalelser, samt til at besigtige tjenestesteder og lokaler, jf. § 19 i ombudsmandsloven.

Ved deltagelse i konkrete udsendelser skal ombudsmanden ifølge forarbejderne til § 30 a forholde sig passivt og alene påse, hvorledes udsendelsen foregår. Ombudsmanden hverken kan eller skal intervenere i eventuelle situationer, der måtte opstå under udsendelsen. Ombudsmanden har imidlertid mulighed for at stille spørgsmål vedrørende den konkrete udsendelse og eventuelt efterfølgende indlede en undersøgelse af sagen. De spørgsmål, der relaterer sig til en konkret udsendelse, hvor tilsynet er til stede, skal ifølge forarbejderne stilles til Rigspolitiet og ikke til det tilstedeværende politipersonale.

Hvad kan og skal tilsynet gøre?

Ombudsmanden kan anvende de reaktionsmuligheder, der er hjemlet i ombudsmandslovens kapitel 7. Ombudsmanden kan således fremsætte kritik, afgive henstillinger samt i øvrigt fremsætte sin opfattelse af sagen. Ombudsmanden kan også på baggrund af deltagelse i en konkret udsendelse indlede en generel egen driftundersøgelse, jf. ombudsmandslovens § 17. Derudover kan ombudsmanden ifølge

forarbejderne til § 30 a fremsætte forslag om, at procedurer eller sagsbehandling i forbindelse med tvangsmæssige udsendelser, der er omfattet af tilsynets kompetence, ændres.

Ifølge § 30 a, stk. 5, skal ombudsmanden afgive en årlig beretning om tilsynets virksomhed til Folketinget, og beretningen offentliggøres.

Hvem foretager tilsynet?

Hos ombudsmanden er der oprettet en udsendelsesenhed, der varetager tilsynet med politiets tvangsmæssige udsendelser. Udsendelsesenheden er hos ombudsmanden placeret i tilknytning til ombudsmandens funktion som den nationale forebyggende mekanisme i henhold til den valgfri protokol til FN-konventionen mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf (OPCAT). Udsendelsesenheden blev den 1. november 2012 lagt ind under ombudsmandens nyoprettede tilsynsafdeling.

3. Bedømmelsesgrundlag

Som nævnt ovenfor skal ombudsmanden særligt påse, at politiets tvangsmæssige udsendelser foretages med respekt for individet og uden unødigt magtanvendelse. Ombudsmanden skal i den forbindelse bedømme, om politiet handler i strid med gældende ret, herunder bl.a. Danmarks forpligtelser i henhold til EU-retten og internationale menneskerettighedskonventioner, og god forvaltningsskik.

EU's udsendelsesdirektiv

EU's udsendelsesdirektiv indeholder i præambelens betragtning 24 en generel udtalelse om, at direktivet respekterer de grundlæggende rettigheder og overholder de principper, som navnlig er anerkendt i Den Europæiske Unions Charter om Grundlæggende Rettigheder.

Derudover indeholder direktivets præambel flere betragtninger af særlig relevans for bedømmelsen af tvangsmæssige udsendelser. I betragtning 3 henvises der således til et særligt sæt retningslinjer, "Tyve retningslinjer om tvangsmæssig tilbagesendelse", som Europarådets Ministerudvalg vedtog den 4. maj 2005. Ifølge betragtning 13 bør anvendelse af tvangsforanstaltninger udtrykkeligt ske i overensstemmelse med proportionalitets- og effektivitetsprincippet, for så vidt angår de anvendte midler og de forfulgte mål. Videre bør der ifølge præambelen fastsættes minimumsgarantier for gennemførelsen af tvangsmæssig tilbagesendelse under hensyntagen til Rådets beslut-

ning 2004/573/EF af 29. april 2004 om tilrettelæggelse af samlet udsendelse med fly fra to eller flere medlemsstaters område af tredjelandstatsborgere, der er omfattet af individuelle afgørelser om udsendelse. Endelig fremgår det af direktivets betragtning 22, at "barnets tarv" i overensstemmelse med De Forenede Nationers konvention fra 1989 om Barnets Rettigheder bør være et væsentligt hensyn for medlemsstaterne ved gennemførelsen af direktivet. Ifølge denne betragtning bør respekten for familielivet i overensstemmelse med den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder ligeledes være et væsentligt hensyn for medlemsstaterne ved gennemførelsen af direktivet.

På baggrund af betragtningerne i direktivets præambel følger det af direktivets artikel 5, at medlemsstaterne i forbindelse med gennemførelsen af direktivet, herunder gennemførelsen af tvangsmæssige udsendelser, skal tage behørigt hensyn til bl.a. barnets tarv, retten til familieliv og tredjelandstatsborgerens helbred.

I forhold til tvangsmæssige udsendelser skal medlemsstaternes brug af tvangsmæssige foranstaltninger ifølge direktivets artikel 8, stk. 4, 1. pkt., stå i rimeligt forhold til det formål, der søges opnået, og holdes inden for grænserne af rimelig magtanvendelse. Det følger af bestemmelserens 2. pkt., at de tvangsmæssige foranstaltninger skal gennemføres i henhold til den nationale lovgivning i overensstemmelse med de grundlæggende rettigheder og med behørigt respekt for den pågældende tredjelandstatsborgers værdighed og fysiske integritet. Politiets anvendelse af magt skal således også vurderes i forhold til reglerne herom i politilovens kapitel 4.

Ifølge politilovens § 16, stk. 1, skal politiets magtanvendelse være nødvendig og forsvarlig og må alene ske med midler og i en udstrækning, der står i rimeligt forhold til den interesse, der søges beskyttet. Det skal desuden indgå i vurderingen af forsvarligheden, om magtanvendelsen indebærer risiko for, at udenforstående kan komme til skade. Ifølge § 16, stk. 2, skal magt anvendes så skånsomt, som omstændighederne tillader, og således, at eventuelle skader begrænses til et minimum.

Ved gennemførelsen af udsendelser med fly skal medlemsstaterne ifølge direktivets artikel 8, stk. 5, desuden tage hensyn til de fælles retningslinjer for sikkerhedsbestemmelser i forbindelse med fælles udsendelse med fly, der er knyttet som bilag til Rådets beslutning 2004/573/EF.

Internationale menneskerettigheder

EU's udsendelsesdirektiv henviser som nævnt i præambelens betragtning 24 til Den Europæiske Unions Charter om Grundlæggende Rettigheder.

Charteret indeholder flere bestemmelser, som kan være relevante ved vurderingen af tvangsmæssige udsendelser. Ifølge artikel 1 skal medlemsstaterne f.eks. respektere og beskytte den menneskelige værdighed. Artikel 2 indeholder en ret til livet, mens enhver ifølge artikel 3 har ret til respekt for sin fysiske og mentale integritet. I henhold til artikel 4 må ingen underkastes tortur og ej heller umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf. Artikel 7 beskytter retten til familieliv, mens kollektiv udvisning ifølge artikel 19 er forbudt. Charterets artikel 24 om børns rettigheder indeholder bl.a. en forpligtelse til for staterne at sætte hensynet til barnets tarv i første række ved statens handlinger vedrørende børn.

På baggrund af Danmarks internationale forpligtelser er det også relevant at inddrage andre internationale regler om menneskerettigheder, når politiets tvangsmæssige udsendelser skal vurderes. Det følger af artikel 2, stk. 1, 1. pkt., i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK), at ethvert menneske har ret til livet. Artikel 2 indebærer bl.a. en forpligtelse for politiet til ikke at anvende unødvendig og dødbringende magt, ligesom politiet har en positiv forpligtelse til at tage rimelige skridt til at beskytte individer mod tab af liv. Efter EMRK artikel 3 må ingen underkastes tortur og ej heller umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf, og ifølge EMRK artikel 8, stk. 1, har enhver bl.a. ret til respekt for sit familieliv. Det følger af artikel 8, stk. 2, at ingen offentlig myndighed må gøre indgreb i udøvelsen af denne ret, medmindre det sker i overensstemmelse med loven og er nødvendigt i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed, den offentlige tryghed eller landets økonomiske velfærd, for at forebygge uro eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres rettigheder og friheder.

Som anført i præamblen til udsendelsesdirektivet er FN's Konvention om Barnets Rettigheder ligeledes relevant. Efter artikel 3, stk. 1, i FN's børnekonvention skal barnets tarv komme i første række i alle foranstaltninger vedrørende børn, hvad enten disse udøves af offentlige eller private institutioner for social velfærd, domstole, forvaltningsmyndigheder eller lovgivende organer.

De omtalte konventioner og bestemmelser er ikke en udtømmende gengivelse af internationale menneskerettigheder, som kan være relevante i forhold til bedømmelsen af politiets virksomhed. Der findes således både andre bestemmelser i de omtalte konventioner og andre internationale konventioner, der også kan være relevante. Som eksempler kan nævnes FN's Torturkonvention fra 1951, FN's Konvention om Borgerlige og Politiske Rettigheder fra 1966 og Europarådets Konvention om Menneskerettigheder og Biomedicin fra 1997.

Internationale og nationale retningslinjer/anbefalinger

Udover de forpligtelser, der følger af internationale konventioner, som Danmark har tiltrådt, henvises der i udsendelsesdirektivet til internationale retningslinjer for tvangsmæssige udsendelser. Således henvises der f.eks. til Europarådets Ministerkomité's anbefalinger fra 2005 i forhold til medlemslandenes brug af tvangsmæssige udsendelser, *Twenty Guidelines on Forced Return*. Nationalt har Rigspolitiet udarbejdet interne retningslinjer for den praktiske forberedelse og gennemførelse af ledsagede udsendelser med fly. Retningslinjerne fremgår af Rigspolitiets halvårslige status på politiets arbejde med udsendelse af afviste asylansøgere og er senest opdateret den 17. maj 2010.

De nævnte retningslinjer har til formål at sikre, at tvangsmæssige udsendelser sker med respekt for udlændingenes grundlæggende rettigheder, og at udsendelserne gennemføres sikkert og forsvarligt.

International praksis

Endelig kan relevant praksis fra de menneskeretlige monitoreringsorganer, herunder særligt Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, FN's Menneskerettighedsråd, FN's Torturkomité, FN's Underkomité til Forebyggelse af Tortur mv. (SPT) og Den Europæiske Torturkommission (CPT) inddrages i bedømmelsen af politiets virksomhed.

4. Opmærksomhedsområder

På baggrund af det beskrevne bedømmelsesgrundlag har ombudsmanden valgt en række opmærksomhedsområder med henblik på at vurdere, om politiets virksomhed i forbindelse med tvangsmæssige udsendelser foretages med respekt for individet og uden unødigt magtanvendelse. Opmærksomhedsområderne er magtanvendelse, familiens enhed, udsatte grupper, forudgående kontakt og information, sikkerhedsvurderingen og udsendelsesrapporten.

Magtanvendelse

Som det fremgår ovenfor i afsnittet om bedømmelsesgrundlaget, følger det af artikel 8, stk. 4, 1. pkt., i EU's udsendelsesdirektiv, at medlemsstaternes brug af tvangsmæssige foranstaltninger skal stå i rimeligt forhold til det formål, der søges opnået, og holdes inden for grænserne af rimelig magtanvendelse. De tvangsmæssige foranstaltninger skal desuden gennemføres i henhold til den nationale lovgivning i overensstemmelse med de grundlæggende rettigheder og med behørig respekt for den pågældende tred-

jelandsstatsborgers værdighed og fysiske integritet. Politiets anvendelse af magt skal således vurderes i forhold til reglerne herom i politilovens kapitel 4 (jf. ovenfor i afsnittet om bedømmelsesgrundlaget).

Udover politiloven er politiets brug af magt også behandlet i pkt. 3 i politiets interne retningslinjer. Heraf fremgår det, at politiet med henblik på at gennemføre en tvangsmæssig udsendelse kan anvende den fornødne magt til at passivere udlændingen, når magtanvendelsen er nødvendig og forsvarlig. Anvendelsen af magt skal ifølge retningslinjerne altid foregå så skånsomt som muligt og på en sådan måde, at det giver anledning til mindst mulig opmærksomhed i forhold til omgivelserne. Anvendelse af håndjern skal så vidt muligt undgås. Ved anvendelse af plasticstrips, håndjern eller fikseringsbælte må hænder og fødder ikke forbindes på en sådan måde, at den ledsagede udlænding tvinges til at sidde i en sammenbukket stilling, som kan hindre en fri vejtrækning. Fastspændte personer skal ifølge retningslinjerne være under konstant opsyn. Tape eller lignende, som forhindrer en fri vejtrækning, eller som kan medføre kvælning, må ikke anvendes.

Desuden fremgår det bl.a. af pkt. 9 i politiets retningslinjer, at politiet under en udsendelse ikke må medvirke til, at medicin anvendes til at passivere en urolig, men i øvrigt rask udlænding.

Europarådets retningslinjer indeholder i anbefalingerne 17 og 19 tilsvarende retningslinjer vedrørende magtanvendelse.

Udover retningslinjer for den egentlige magtanvendelse findes der også internationale og nationale retningslinjer for dokumentation for anvendelse af magt. I pkt. 12 i politiets retningslinjer hedder det:

"Det påhviler den udsendelsesansvarlige straks efter hjemkomsten fra udsendelsesrejsen at skrive en rapport om rejsens forløb bl.a. med en udførlig, objektiv beskrivelse af selve indrejseforløbet. Har der været anvendt magt under udsendelsen, skal rapporten indeholde en udførlig redegørelse herfor med angivelse af årsagen til magtanvendelsen, magtanvendelsens karakter og udstrækning. Har der været anvendt magt i flyet, skal det fremgå, at dette er sket med flykaptajnens accept/godkendelse. Har der været anvendt magt under et transitophold, skal det fremgå, at dette er sket med de lokale myndigheders accept/godkendelse."

Familiens enhed

Gennemførelsen af en tvangsmæssig udsendelse af en familie, som ifølge myndighedernes afgørelser skulle have udrejst samlet, kan indebære en risiko for, at familien ikke udsendes samlet, f.eks. fordi alle familiemedlemmer ikke er til stede ved politiets afhentning på udsendelsesdagen.

Efter EMRK artikel 8, stk. 1, har enhver bl.a. ret til respekt for sit familieliv. Ifølge artikel 8, stk. 2, må ingen offentlig myndighed gøre indgreb i udøvelsen af denne ret, medmindre det sker i overensstemmelse med loven og er nødvendigt i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed, den offentlige tryghed eller landets økonomiske velfærd, for at forebygge uro eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres rettigheder og friheder.

Efter artikel 3, stk. 1, i FN's børnekonvention skal barnets tarv komme i første række i alle foranstaltninger vedrørende børn, hvad enten disse udøves af offentlige eller private institutioner for social velfærd, domstole, forvaltningsmyndigheder eller lovgivende organer. Endvidere følger det af konventionens artikel 9, stk. 1, 1. pkt., at deltagerstaterne skal sikre, at barnet ikke adskilles fra sine forældre mod deres vilje, undtagen når kompetente myndigheder, hvis afgørelser er undergivet retlig prøvelse, i overensstemmelse med gældende lov og praksis bestemmer, at en sådan adskillelse er nødvendig af hensyn til barnets tarv.

Udsatte grupper

Personer, der har særlige behov, kan være særligt sårbare, såfremt der ikke tages de nødvendige hensyn.

Personer med særlige behov kan være: børn, herunder uledsagede børn, gravide kvinder, personer med funktionsnedsættelse og personer med dårligt helbred.

Børn

Som nævnt skal barnets tarv ifølge artikel 3, stk. 1, i FN's børnekonvention komme i første række i alle foranstaltninger vedrørende børn, hvad enten disse udøves af offentlige eller private institutioner for social velfærd, domstole, forvaltningsmyndigheder eller lovgivende organer. Dette gælder for ethvert barn under statens jurisdiktion og uanset barnets eventuelt ulovlige ophold i landet. Politiet har således i forhold til tvangsmæssige udsendelser, hvor børn er involveret, en pligt til at sikre, at udsendelsen sker så skånsomt som muligt for børnene.

Helbredsmæssige forhold

Det følger af EMRK artikel 2, stk. 1, 1. pkt., at ethvert menneske har ret til livet. Artikel 2 indebærer bl.a. en positiv forpligtelse for politiet til at tage rimelige skridt til at beskytte individer mod tab af liv i forbindelse med tvangsmæssige udsendelser.

Ifølge pkt. 9 i politiets retningslinjer skal ledsagerne under hele udsendelsesforløbet være opmærksomme på den ledsagede udlændings helbredsmæssige tilstand. Det fremgår endvidere af retningslinjernes pkt. 2.9, at politiet i forbindelse med såvel planlægningen som forberedelsen af en tvangsmæssig udsendelse skal tage hensyn til udlændingens helbredsmæssige forhold. Helbredsmæssige forhold, der kan give anledning til tvivl om, hvorvidt udlændingen kan gennemføre udsendelsen, skal afklares, inden den tvangsmæssige udsendelse gennemføres.

I Europarådets retningslinjer, anbefaling 16, hedder det:

- "1. Persons shall not be removed as long as they are medically unfit to travel.
2. Member states are encouraged to perform a medical examination prior to removal on all returnees either where they have a known medical disposition or where medical treatment is required, or where the use of restraint techniques is foreseen.
3. A medical examination should be offered to persons who have been subject of a removal operation which has been interrupted due to their resistance in cases where force had to be used by the escorts.
4. Host states are encouraged to have 'fit-to-fly' declarations in cases of removal by air."

Forudgående kontakt og information

Kontakt mellem politiet og udlændingen forud for den tvangsmæssige udsendelse, hvor udlændingen bl.a. vejledes og informeres om forløbet af den planlagte udsendelse, kan være medvirkende til, at den tvangsmæssige udsendelse forløber roligt uden anvendelse af magt. Dermed kan forudgående kontakt og information være med til at sikre, at tvangsmæssige udsendelser sker med respekt for individet og uden unødigt magtanvendelse, jf. udlændingelovens § 30 a, stk. 2.

Pkt. 2.8. i politiets retningslinjer vedrører den udsendelsesansvarliges briefing af ledsagerne og udlændingen. I pkt. 2.8. hedder det bl.a.:

"Den udsendelsesansvarlige skal – om nødvendigt under anvendelse af toltolk – sikre at udlændingen er orienteret om hele det forventede forløb af den planlagte ledsagede udsendelse, herunder særligt om rejserute m.v. såfremt dette kan ske uden risiko for udsendelsens gennemførelse. Hvis det skønnes nødvendigt, skal udlændingen tillige orienteres om, at udsendelsen kan gennemføres ved anvendelse af den nødvendige magt, hvis udlændingen ikke samarbejder."

I Europarådets retningslinjer, anbefaling 15, hedder det:

"1. In order to limit the use of force, host states should seek the cooperation of returnees at all stages of the removal process to comply with their obligations to leave the country.

2. In particular, where the returnee is detained pending his/her removal, he/she should as far as possible be given information in advance about the removal arrangements and the information given to the authorities of the state of return. He/she should be given an opportunity to prepare that return, in particular by making the necessary contacts both in the host state and in the state of return, and if necessary, to retrieve his/her personal belongings which will facilitate his/her return in dignity."

I anbefaling 18 i de samme retningslinjer hedder det bl.a.:

"3. Contact should be established between the members of the escort and the returnee before the removal."

Sikkerhedsvurderingen

Det følger af bedømmelsesgrundlaget, at politiet har ansvaret for, at den tvangsmæssige udsendelse gennemføres på en sikker og forsvarlig måde. Politiet anvender sikkerhedsvurderingen til at vurdere, hvorvidt udlændingen skal udsendes under ledsagelse. Desuden vurderes det på baggrund af sikkerhedsvurderingen, hvor mange ledsagere der skal anvendes til at gennemføre udsendelsen sikkert og forsvarligt og i overensstemmelse med national lovgivning og internationale konventioner.

Pkt. 1.2. i politiets retningslinjer vedrører politiets sikkerhedsvurdering. I pkt. 1.2. hedder det bl.a.:

"Vil en udlænding, som skal udrejse af Danmark, og hvor udsendelsen skal ske med fly, ikke udrejse frivilligt, træffer NUC på baggrund af en sikkerhedsvurdering bestemmelse om, hvorvidt udsendelsen skal ske under ledsagelse af politiet.

...

Sikkerhedsvurderingen, som tager udgangspunkt i en personlig samtale med udlændingen, omfatter en række punkter, som skal overvejes i forbindelse med en udsendelse. I sikkerhedsvurderingen indgår blandt andet oplysninger om udlændingens køn, alder og tidligere adfærd, f.eks. trusler, tidligere modværg ved transport/fremstilling i retten/udsendelse, flugtrisiko, oplysninger om udlændingens helbredsmæssige forhold – såvel fysisk som psykisk – f.eks. selvmordstrusler, handicap mv. Det vurderes også, om der eventuelt er behov for assistance af læger og/eller sygeplejerske under udsendelsen.

...

Sikkerhedsvurderingen forelægges NUC-sagsbehandlerens egen sektionsledelse til afgørelse af, hvorvidt der skal ske ledsagelse af udlændingen, og hvor mange ledsagere, der er nødvendige."

I Europarådets retningslinjer, anbefaling 17, hedder det:

"While respecting the dignity of the returnee, the safety of the other passengers, of the crew members and of the returnee himself/herself shall be paramount in the removal process. The removal of a returnee may have to be interrupted where its continuation would endanger this."

Og i anbefaling 18 hedder det bl.a.:

"2. Escort staff should be carefully selected and receive adequate training, including in the proper use of restraint techniques. The escort should be given adequate information about the returnee to enable the removal to be conducted safely, and should be able to communicate with the returnee. Member states are encouraged to ensure that at least one escort should be of the same sex as that of the returnee."

Udsendelsesrapporten

De nationale og internationale retningslinjer indeholder anbefalinger om, hvorledes forløbet af tvangsmæssige udsendelser skal dokumenteres. Formålet med anbefalingerne er bl.a., at det ved hjælp af dokumentation kan sikres, at de nationale og internationale regler overholdes og kan håndhæves.

De nationale retningslinjer findes i pkt. 12 i politiets retningslinjer vedrørende udsendelsesrapporter. Pkt. 12 er gengivet ovenfor i afsnittet om magtanvendelse.

I Europarådets retningslinjer, anbefaling 20, om "monitoring and remedies" hedder det bl.a.:

"The forced return operation should be fully documented, in particular with respect to any significant incidents that occur or any means of restraint used in the course of the operation. Special attention shall be given to the protection of medical data."

5. Arbejdsmetode

Med henblik på at bedømme, om politiet handler i strid med gældende ret, skal ombudsmanden ifølge § 30 a, stk. 3, i udlændingeloven føre tilsyn på grundlag af regelmæssige indberetninger fra politiet og en gennemgang af et antal afsluttede konkrete udsendelsessager. Ombudsmanden kan endvidere efter § 30 a, stk. 4, 1. pkt., være til stede under politiets udsendelser.

Ombudsmanden og Rigspolitiet, Nationalt Udlændingecenter, var i løbet af 2011 i dialog vedrørende den praktiske tilrettelæggelse af tilsynsarbejdet.

Gennemgang af afsluttede sager

I forhold til gennemgangen af afsluttede udsendelsessager aftalte Rigspolitiet og ombudsmanden, at Rigspolitiet ved udgangen af december 2011 skulle sende kopi af alle sager om tvangsmæssig udsendelse, som politiet havde afsluttet i perioden fra 1. april 2011 til og med december 2011 til ombudsmanden. Gennemgangen af de afsluttede sager er nærmere beskrevet nedenfor i afsnittet om årets aktiviteter.

Deltagelse i politiets udsendelser

I forhold til deltagelse i politiets udsendelser aftalte Rigspolitiet og ombudsmanden, at Rigspolitiet løbende skal underrette ombudsmanden om forestående tvangsmæssige udsendelser ved dagligt at sende lister herom.

Valget af de udsendelser, som ombudsmanden ønsker at deltage i, sker bl.a. på baggrund af politiets lister, men kan også ske på baggrund af oplysninger, som ombudsmanden har modtaget via offentligheden (pressen, interesseorganisationer eller borgere). Det kan i den forbindelse nævnes, at ombudsmanden i forbindelse med tilsynet med tvangsmæssige udsendelser mødes med Dansk Flygtningehjælp to gange om året.

Ombudsmandens deltagelse i udsendelser sker efter forudgående varsling af politiet. I forhold til påseede udsendelser er det aftalt med Rigspolitiet, at ombudsmanden kan meddele politiet, at en medarbejder deltager i udsendelserne med en dags varsel. Af hensyn til den praktiske planlægning af deltagelsen i ledsagede udsendelser har Rigspolitiet og ombudsmanden aftalt, at ombudsmandens deltagelse skal ske med et varsel på ca. 10 dage. Varslingen af politiet sker telefonisk.

Efter at ombudsmanden har varslet Rigspolitiet om, at en medarbejder deltager i en udsendelse, orienterer politiet snarest muligt ombudsmanden om den planlagte rejse. Politiet sørger for det praktiske i forbindelse med ombudsmandens deltagelse i udsendelsen, herunder fremskaffelse af billetter, visa, indlogering på hotel m.v. Så vidt muligt sender politiet også kopi af sagens akter til ombudsmanden, inden udsendelsen finder sted.

På selve udsendelsesdagen mødes de ledsagende betjente med den ansatte hos ombudsmanden, inden de mødes med/henter udlændingen. Som tidligere nævnt fremgår det af bemærkningerne til lovforslagets § 30 a, at ombudsmandens tilsyn skal være overordnet og generelt. Dette indebærer bl.a., at udlændingen ikke skal underrettes om, at ombudsmanden vælger at inddrage vedkommendes sag i forbindelse med udøvelsen af tilsynet.

Efter ledsagernes møde med/afhentning af udlændingen kører medarbejderen hos ombudsmanden sammen med udlændingen og ledsagerne til lufthavnen, hvorfra udlændingen skal udrejse. Ved ankomsten til lufthavnen iagttager den ansatte hos ombudsmanden, hvorledes ledsagerne følger udlændingen hen til den gate, hvorfra flyet skal afgå. Sammen med udlændingen og ledsagerne går medarbejderen hos ombudsmanden med om bord på flyet inden de øvrige passagerer. Ved påseede udsendelser iagttager den ansatte hos ombudsmanden, hvorledes ledsagerne følger ud-

lændingen om bord på flyet. Herefter går medarbejderen hos ombudsmanden sammen med ledsagerne tilbage til gaten, hvorfra flyets afgang påses. Ved ledsagede udsendelser rejser den ansatte hos ombudsmanden sammen med udlændingen og ledsagerne til destinationen for udsendelsen og observerer hele forløbet indtil udlændingens indrejse.

Ved deltagelse i konkrete udsendelser skal medarbejderen hos ombudsmanden som tidligere nævnt forholde sig passivt og alene påse, hvorledes udsendelsen foregår. Den ansatte hos ombudsmanden hverken kan eller skal intervenere i eventuelle situationer, der måtte opstå under udsendelsen (se ovenfor i afsnittet om baggrund, retligt grundlag og organisering).

Efter deltagelse i en tvangsmæssig udsendelse udarbejder ombudsmanden en intern rapport, hvori udsendelsens forløb beskrives og behandles. På baggrund af den interne rapport sender ombudsmanden et brev til politiet, hvoraf det fremgår, om ombudsmanden har bemærkninger til den tvangsmæssige udsendelse. Såfremt ombudsmanden har bemærkninger til udsendelsen, høres politiet herom. Herefter vurderer ombudsmanden, om der er grundlag for f.eks. at fremsætte kritik, afgive henstillinger samt i øvrigt fremsætte sin opfattelse af sagen (om ombudsmandens reaktionsmuligheder se ovenfor i afsnittet om baggrund, retligt grundlag og organisering).

6. Årets aktiviteter

Deltagelse i konkrete udsendelser

I perioden fra april 2011 til december 2011 deltog medarbejdere hos ombudsmanden i 4 påsete og 4 ledsagede udsendelser.

Udlændingene, som blev tvangsmæssigt udsendt ved påsete udsendelser, var fra Serbien, Libanon, Elfenbenskysten og Indien, og de skulle alle udrejse til deres respektive hjemlande. De påsete udsendelser vedrørte 4 udsendelsessager vedrørende de voksne udlændinge, der udrejste. I den påsete udsendelse til Serbien udrejste en voksen kvinde sammen med sin mindreårige datter, og de påsete udsendelser vedrørte således 5 personer.

Udlændingene, der blev tvangsmæssigt udsendt ved ledsaget udsendelse, var fra DR Congo, Nigeria, Afghanistan og Libanon. I 3 af de ledsagede udsendelser skulle udlændingene udrejse til deres hjemlande. I den ledsagede udsendelse til Afghanistan blev udlændingene ledsaget til Frankfurt i Tyskland, hvorefter politiet overgav udlæn-

dingene til private sikkerhedsfolk fra det afghanske luftfartsselskab ARIANA. De private sikkerhedsfolk skulle ledsage udlændingene fra Frankfurt til Kabul i Afghanistan.

De ledsagede udsendelser vedrørte 9 sager, idet de ledsagede udsendelser til henholdsvis Nigeria og Afghanistan tilsammen vedrørte 7 sager, mens de 2 andre udsendelser vedrørte 1 sag hver. I den ledsagede udsendelse til DR Congo udrejste en voksen kvinde med sin mindreårige søn, mens en af sagerne om ledsaget udsendelse til Afghanistan angik en voksen kvinde og hendes 3 mindreårige børn. De ledsagede udsendelser vedrørte således 9 sager og 13 personer.

Der blev anvendt magt i forbindelse med 3 sager om ledsaget udsendelse. De øvrige udsendelsessager forløb roligt uden anvendelse af magt. 3 af udsendelserne angik børn, som blev udsendt sammen med deres mødre.

Såvel de ledsagede som de påsejede udsendelser skete i overensstemmelse med bedømmelsesgrundlaget, og ombudsmanden fik ikke i forbindelse med udsendelserne oplysninger, der gjorde det påkrævet for ombudsmanden at komme med bemærkninger over for Rigspolitiet, Nationalt Udlændingecenter.

På baggrund af deltagelsen i den ledsagede udsendelse til Afghanistan, der som nævnt blev påset fra Frankfurt i Tyskland, rejste ombudsmanden imidlertid den 28. oktober 2011 to spørgsmål i forhold til Rigspolitiet.

Det ene vedrørte Rigspolitiets praksis i tilfælde, hvor politiets gennemførelse af en udsendelse medfører en opsplitning af en familie. Rigspolitiet sendte den 2. januar 2012 en redegørelse for henholdsvis de principielle overvejelser i forhold til opsplitning af familier samt for politiets procedure i situationer, hvor et eller flere familiemedlemmer ikke er til stede ved politiets afhentning. Af redegørelsen fremgår det bl.a., at en samlet udsendelse af en familie altid tilstræbes, og at Rigspolitiet er fuldt ud opmærksomt på vigtigheden af, at en familie, herunder i særdeleshed børnefamilier, så vidt muligt skal udsendes samlet, og at en undladelse heraf derfor kun skal ske rent undtagelsesvist. I Rigspolitiets redegørelse hedder det bl.a.:

"Det er dog samtidigt Rigspolitiets opfattelse, at en familie i udsendelsesposition ikke bør kunne unddrage sig en tvangsmæssig udsendelse ved, at et eller flere familiemedlemmer bevidst holder sig i skjul for myndighederne. Foreligger der oplysninger, der tilsiger, at der foreligger en sådan unddragelsessituation, vil udsendelsesforretningen typisk blive fremmet for så vidt angår de tilstedeværende

familiemedlemmer – under forudsætning af, at udsendelse af de tilstedeværende anses forsvarlig, jf. nærmere nedenfor.

Hvorvidt der i den konkrete sag skal ske tvangsmæssig udsendelse af de tilstedeværende familiemedlemmer, beror på en konkret og individuel vurdering af den foreliggende situation.”

Rigspolitiet oplyste desuden i sin redegørelse, at der ikke fandtes udtrykkelige retningslinjer el.lign., som konkret adresserer disse situationer, og at ledelsen hos Rigspolitiet, Nationalt Udlændingecenter, på baggrund af korrespondancen med ombudsmanden ville foretage en nærmere generel drøftelse med henblik på at sikre, at der tages de fornødne hensyn i de konkrete sager.

Det andet spørgsmål vedrørte Rigspolitiets daværende praksis ved udsendelser til Afghanistan, hvor politiet i Frankfurt overgav udlændingene til private sikkerhedsfolk hyret af det afghanske luftfartsselskab, ARIANA. Rigspolitiet oplyste i sin redegørelse, at ruten til Afghanistan via Frankfurt ikke længere benyttes, og at politiet således ikke længere overgiver udlændinge til private sikkerhedsfolk.

Politiets svar på de to spørgsmål blev taget til efterretning af ombudsmanden og gav ikke ombudsmanden anledning til at komme med yderligere bemærkninger.

Gennemgang af afsluttede udsendelsessager

Den 21. december 2011 og den 4. januar 2012 modtog ombudsmanden efter aftale med Rigspolitiet, Nationalt Udlændingecenter, politiets afsluttede udsendelsessager fra april 2011 til og med december 2011.

Ombudsmanden modtog 277 sager, hvoraf 235 sager vedrørte påsete udsendelser, 41 sager vedrørte ledsagede udsendelser, og 1 sag angik en person, som var skønnet udrejst. De modtagne sager omfattede også de afsluttede sager, som ombudsmanden i perioden april 2011 til og med december 2011 deltog i, jf. afsnittet ovenfor.

På baggrund af en gennemgang af alle de modtagne sager blev 22 sager om ledsagede udsendelser og 20 sager om påsete udsendelser udvalgt til nærmere gennemgang. Alle sager om ledsagede udsendelser, hvoraf det fremgik, at der havde været anvendt magt, blev udtaget, mens de øvrige sager blev tilfældigt udvalgt. Gennemgangen viste, at der i 7 sager havde været magtanvendelse. En ansat hos ombudsmanden havde deltaget i 3 af sagerne og havde således observeret magtanvendelserne i 3 af de 7 sager.

Ved gennemgangen af sagerne valgte ombudsmanden at fokusere på de ovennævnte opmærksomhedsområder (magt, familiens enhed, udsatte grupper, forudgående kontakt og information, sikkerhedsvurdering og udsendelsesrapport).

Folketingets Ombudsmand har ved sin gennemgang af sagerne foreløbigt bemærket, at dokumentationen i flere af de gennemgåede sager ikke synes at leve op til de anbefalinger, som findes i de internationale og nationale retningslinjer for tvangsmæssige udsendelser, og at politiet i flere henseender ikke synes at have opfyldt den ulovbestemte grundsætning om notatpligt. På den baggrund har ombudsmanden bl.a. bedt Rigspolitiet om at overveje, om den generelle tilrettelæggelse af politiets arbejde med dokumentation i sager om tvangsmæssige udsendelse kan forbedres.

7. Andet

Møder

Ombudsmanden havde i 2011 flere møder med Rigspolitiet, Nationalt Udlændingecenter, i forbindelse med tilrettelæggelsen af de praktiske forhold vedrørende tilsynet. På møderne indsamlede ombudsmanden desuden praktisk viden om tvangsmæssige udsendelser til brug for tilsynsarbejdet.

I 2011 mødtes medarbejdere hos ombudsmanden ligeledes to gange med repræsentanter fra Dansk Flygtningehjælp. På møderne blev der udvekslet generelle erfaringer og viden om tvangsmæssige udsendelser.

Deltagelse i Rigspolitiets efteruddannelse

I maj 2011 deltog en ansat hos ombudsmanden i Rigspolitiets interne kursus for ledsagere om udsendelsesproblematik. Kurset blev afholdt af Rigspolitiet, Nationalt Udlændingecenter. Dansk Flygtningehjælp varetog dog en del af undervisningen. Formålet med kurset var at gøre ledsagerne i stand til at udføre og håndtere deres opgaver i forbindelse med udsendelser og omgang med udlændinge på bedst mulig vis under iagttagelse af gældende regler og lovgivning. På kurset blev der bl.a. undervist i "Tvangsmæssige og påsele udsendelser, frihedsberøvelse og internationale regler (teorier og love), orientering om forskud mv.", "Selvforsvar og håndtering af vanskelige udsendelser (praktiske øvelser)" og "Bedst Praksis – erfaringer fra hverdagen. (Hvordan bliver en udsendelse mindre stressende for både udlændinge og ledsager, forskelligartede udsendelser, håndtering heraf, eksempler mv.)".

Den 12. december 2011 deltog en medarbejder hos ombudsmanden desuden i Rigspolitiets interne kursus for ledsagere om "værdige og bæredygtige udsendelser". Kurset blev afholdt af Rigspoliet, Nationalt Udlændingecenter, i samarbejde med Dansk Flygtningehjælp. Kurset havde et andet indhold end kurset i maj, idet der blev undervist i "Tilsynet med de tvangsmæssige udsendelser", "Flygtningedefinitionen – hvornår er en person flygtning", "Samtale om at vende hjem" og "Den psykiske belastning", mens der ikke blev undervist i "Selvforsvar og håndtering af vanskelige udsendelser (praktiske øvelser)". Udover at deltage i kurset underviste den ansatte hos ombudsmanden i "Tilsynet med de tvangsmæssige udsendelser".

8. Samlet konklusion

I perioden fra april 2011 til december 2011 har ombudsmanden deltaget i 4 påsete og 4 ledsagede udsendelser. Ombudsmanden har endvidere den 21. december 2011 og den 4. januar 2012 modtaget 277 afsluttede udsendelsessager fra april 2011 til og med december 2011. På baggrund af en gennemgang af alle de modtagne sager blev 22 sager om ledsagede udsendelser og 20 sager om påsete udsendelser udvalgt til nærmere gennemgang.

Ombudsmanden har i henhold til udlændingelovens § 30 a, stk. 2, og i overensstemmelse med lov om Folketingets Ombudsmand særligt påset, at politiets virksomhed foretages med respekt for individet og uden unødigt magtanvendelse. Ombudsmanden har således bedømt, om politiet i forbindelse med de tvangsmæssige udsendelser har handlet i strid med gældende ret, herunder Danmarks forpligtelser i henhold til EU-retten og i henhold til internationale menneskerettighedskonventioner, og god forvaltningskik jf. ombudsmandslovens § 21.

Ombudsmanden har i forbindelse med sit tilsyn konstateret, at politiets virksomhed foretages med respekt for individet og uden unødigt magtanvendelse.

I forbindelse med gennemgangen af udsendelsessagerne har ombudsmanden imidlertid foreløbigt bemærket, at dokumentationen i flere af de gennemgåede sager ikke synes at opfylde de anbefalinger, som findes i de internationale og nationale retningslinjer for tvangsmæssige udsendelser, og at politiet i flere henseender ikke synes at have opfyldt den ulovbestemte grundsætning om notatpligt.

København, den 11-12-2012

Jørgen Steen Sørensen